

Kalaallit Nunaanni qinngut

© Nimesh Patel

1700-kkut aallartinnerani Isaac Newton nunarsuarmi nutsuineq pillugu teoriliorpoq. Ukiut arlaqanngitsut qaangiuttut franskeq ilinniagartooq Pierre-Simon Laplace palaserlu tuluk John Mitchell isumaliorput: Newton teoriliaa malillugu sukkassuseq aaliangersimasoq atorlugu nunarsuup nutsuinera qimanneqarsinnaappat, silaannarsuarmi nutsuinerujussuaqarnerluni qaamaneq nutsuineq qimassinnaangisaanik? Newton-ip saqqummersitsineraniit ukiut 200 qaangiuttut Albert Einstein-ip teoriliani saqqummersippaa, nutsuinerup pissusaa nunarsuarmi silaannarsuarmilu ingaasannerpaat nassuiaasinnaasumik. Teori taanna atorlugu Karl Schwarzschild'ip silaannarsuarmi nutsuinerujussuit taartut siulittorpai. Einsteinilli nammineq qularaa piviusuussasut.

Ulloriansuit toqugaangata nutsuinnerminut ajalusoortarput silaannarsuarmi nutsuinerujussuarmik taartumik pilersitsillutik. Qaamarngup sukkassusersuataluunniit nutsuineraniit iperarneqarsinnaajunnaartarpoq. Event Horizon Telescope ilisimatuut qinngutillu nunarsuaq tamakkerlugu ikioqatigiinneratigut siullermeertumik nutsuinerujussuaq taartoq assiliniarlugu. Tamannalu Apriilip qulingani 2019 iluatsinneqarpoq. Roger Penrose, nutsuinerujussuarmik pilersitsinermi uppernarsaanikoq, aammalu Reinhard Genzel Andrea Ghez-ilu Galaksitta qeqqani nutsuinerujussuaqarneranik uppernarsaanikut 2020-mi fysik-mi Nobel Pris'innassutigaa.

Asseq ataani takuneqarsinnaasooq ilisimatuut 200-t ikioqatigiinneranit qinngutillu amerlasuut ataqatigiisilerneranit pilersinneqarpoq. Qinngutit immikkoorlutik anguniangarivaat ullorissap nunarsuillu pinngoriartorfii misissussallugit.

Qinnguterpassuarni avannarlerpaaq Pituffimmiippoq. Qinngut 12 miiterimik angitigisoq Event Horizon Telescope-mi pingaaruteqarluinnartuuvoq inissisimaffimmini. Nutsuinerujussuaq taartoq ungasissumiittoq mikisuummallu qinnguterujussuaq atorneqartariaqarpoq, assigiinnarmangu Ilulissaniit sapagaq Nuummiittoq assiliniarlugu. Qinngut Kalaallit Nunaanniittoq Center for Astrophysics | Harvard & Smithsonian-miit Academia Sinica Institute of Astronomy and Astrophysics-miillu aqunneqarpoq, siullermeertumillu atulerluni 2017-mi.

© Event Horizon Telescope Collaboration

Kalaallit Nunaanni qinngut atorlugu galakserput misissorluarneqarsinnaavoq - qanittumiittuni silaannarsuarmi ujaqqat pamiulinniik planetillu allat, ungasissuniittullu nuiarsuit ullorissat pinngorfiannut - paasiniaarlugu angerlarsimaffippat qanoq pinngorsimangersoq.

"Qinngut massakut atorneqanngikkaangat Very Large Baseline Telescope-mi (Event Horizon Telescope qinngutit ataqatigiinnerisa atia) qaminngasarpoq, kisiannili isikkiveqarluni ullorissat pinngorfiannut avannarlernut ataavartumik qinngusersorfigineqarsinnaasoq. Tamanna nunarsuarmi allamiit anguneqarsinnaanngilaq", Dr. Nimesh Patel, qinngummi ilisimattoq, oqarpoq. Qinnut sananeqarnikuuvoq Chile-mi qinngummut ALMA-mut pissamaatitut, Event Horizon Telescope-mulli peqataanissamut Pituffimmut nuunneqarnikuuvoq.

Allattoq: Ivalu Barlach Christensen